

Maktgrupperingen efter andra världskriget

Efter det andra världskriget, liksom efter det första, hoppades man på att en internationell rättsorganisation skulle kunna åstadkomma kollektiv säkerhet och göra krig omöjliga. Dessa förhoppningar har grusats. Förenta nationerna har inte blivit avsevärt starkare än Nationernas förbund. Vetorätten för stormakterna i säkerhetsrådet när det gäller in-skridande vid konflikter är ett uttryck för att den relativa enighet som är förutsättningen för en kollektiv aktion mot fredsstörare inte existerar. Det ständiga utnyttjandet av denna vetorätt från rysk sida visar konflikternas skarpa och omfattning. Härigenom har FN reducerats till en förhandlingsplats för dryftandet och stundom lösandet av sekundära frågor och till ett centrum för de tvistande statsgruppernas propaganda. Från den kollektiva säkerhetens synpunkt är läget praktiskt taget detsamma som under mellankrigstiden.

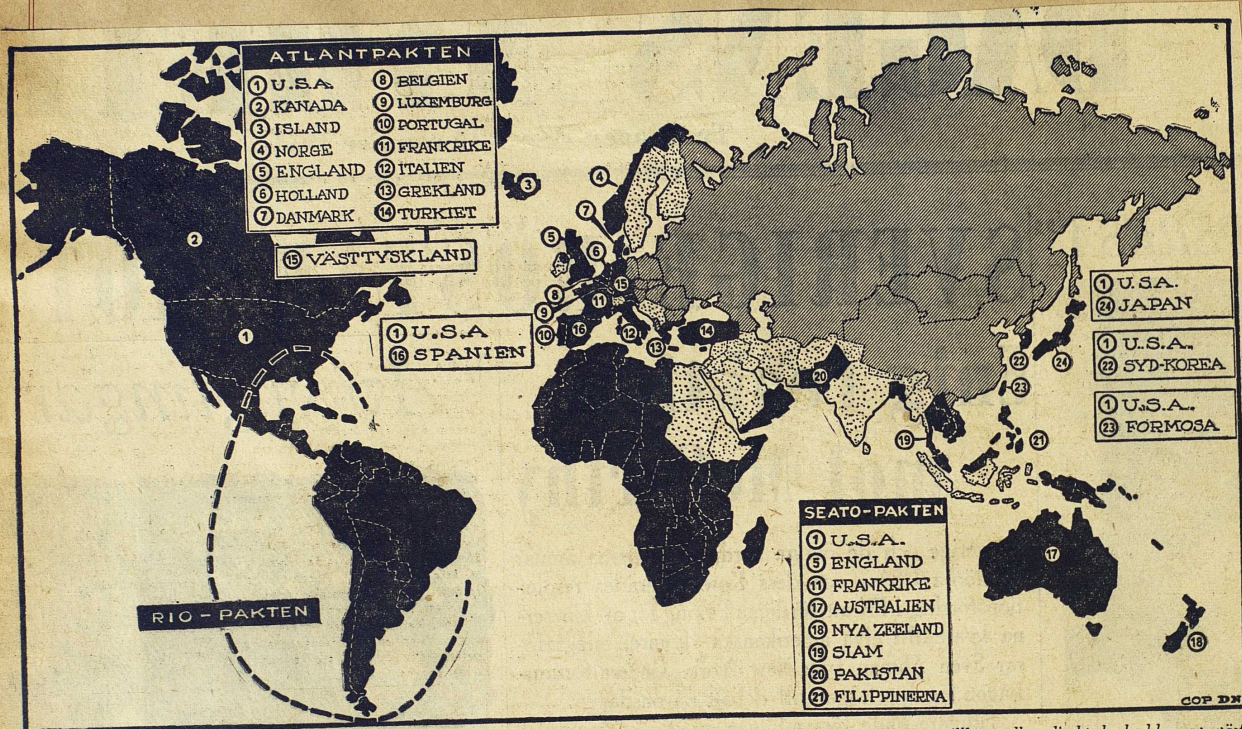
Den väldiga förändringen i maktgrupperingen kännetecknas främst därav att en motsättning — i stort sett motsättningen mellan demokrati och kommunistisk diktatur — blivit den dominerande. Före 1939 hade en regering i England, som då var det demokratiska försvarets högberg, att räkna med fyra skilda tyranniska och aggressiva regimer, de tyska, italienska, ryska och japanska. Nu står den kommunistiska regimen, och endast den, i förgrunden. Denna omvandling sammanhänger med kommunismens våldsamma utvidgning, till stor del en konsekvens av samarbetet mellan Ryssland och västmakterna under kriget; Ryssland har genom erövring eller uppsugning av tio randstater flyttat sina gränser till Europas mitt, och Kina har såsom kommunistisk stat ingått i detta fastlandsvälde, det största i historien. Omvandlingen beror också på att de "fascistiska" regimerna krossats och ersatts av demokratier i Tyskland, Italien och Japan. Förenklingen av spelet är påtaglig, även om vissa planer på att skilja Ryssland och Kina framträder såsom möjligheter i

framtiden. De fascistiska hel- och halvdiktaturer som står kvar eller uppstått — Franco, Salazar, Perón — är genom sitt läge och sin svaghet i detta hänseende utan större betydelse; de kan som demokratins motståndare inte konkurrera med kommunismen och tjänstgör snarare som en tämligen billig främlingslegion inom den demokratiska fronten.

Dessa förhållanden och det stora diktaturblockets aggressioner och erövringar har lett till att demokratierna bragts till samverkan på ett sätt som saknar all motsvarighet i det förflutna. Man har haft en enda, utomordentligt farlig gemensam motståndare, och det har därför varit möjligt att nå betydande enighet. De allianser som med USA i spetsen ingåtts för försvar mot anfall från kommunistväldet omfattar tillsammans det stora flertalet demokratier; utanför står i främsta rummet några stora, efter kriget från kolonier till självstyrande stater förvandlade länder i Asien (Indien, Indonesien) samt ett par småstater i Europa (Sverige och Schweiz). Schematiskt kan det beräknas att de demokratiska allianserna omfattar 1.050 miljoner, kommunistblocket 900 miljoner och de neutrala 620 miljoner invånare. De neutrala staterna är genomgående antikommunistiska; trots neutraliteten kan man utgå ifrån att deras sympatier och vid tvång att välja deras krafter hör till demokratiernas gemenskap.

Erfarenheterna från mellankrigstiden och det andra världskriget har också på ett avgörande sätt bidragit till sammansvetsningen av de hotade staterna. Avspänningspolitiken åren 1935—1939 har allmänt kommit att betraktas som en eftergiftspolitik, betingad av svaghet och ägnad att stärka de expansionslystna staternas makt och erövringsvilja. Risken att uppslukas i tur och ordning utan möjlighet till avsevärt motstånd har särskilt för de västeuropeiska staterna blivit en realitet. Ett starkt försvar och ett samlat försvar har kommit att framstå som det enda värdet för freden; även för de små länderna har stora militära utgifter tätt sig naturliga, då man kan räkna på hjälp utifrån och därmed på att det egna försvaret blir en del av ett större helt.

partill kommer de direkta och indirekta erfarenheterna av vad en totalitär erövring innebär. Det visste man inte före andra världskriget, ofta undvek man denna insikt; de grymheter som begicks blev överkliga genom avståndet i tid och rum, för övrigt blev den kommunistiska och den nazistiska regimens hårdhet mera obönhörlig och alltomfattande under själva kriget. Inte heller var det under för-

Kartan visar det kommunistiska blocket, de neutrala länderna samt de stater, med eventuella besittningar, som allmänt anses tillhöra eller direkt beskyddas av västmaktsblocket. Naturligtvis är det i vissa fall svårt att avgöra om en stat skall "bokföras" som neutral eller västansluten; Belgradregeringen hävdar t. ex. att Jugoslavien intar en neutral ställning trots att landet är medlem av Balkanpakten. De med siffror markerade staterna är anslutna till västmakternas försvarsorganisationer i Atlant- och Stilla havs-områdena eller som t. ex. när det gäller Spanien och Formosa genom separata militära avtal allierade med USA. Rio-pakten omfattar Förenta staterna och alla syd- och mellanamerikanska stater utom de tre kolonierna Brittiska, Franska och Holländska Guayana.

krigsåren lätt att inse hur fullkomligt oberoende av avtal och utfästelser en totalitär regim handlar. Nu vet man allt detta; man känner trolösheten och lögnaktigheten, man har sett hur ett erövrat land stympas genom avrättningar, deporteringar och slaveri.

Det gäller i detta läge att söka bedöma hållfastheten i de demokratiska allianser som upprättats, svårigheterna och farorna bakom demokratiernas front mot den kommunistiska diktaturen, möjligheten av stabilisering och avspänning på lång sikt.